

education. 2024. № 2. С. 85–96. URL: <https://science.iea.gov.ua/en/2024-2-85-96en/> (дата звернення: 03.05.2026).

6. Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України : Наказ МОН України від 25.08.2023 р. № 1032. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/metodychni-rekomendatsiyi> (дата звернення: 03.05.2026).

7. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume. Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2023. 235 p. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages> (дата звернення: 02.05.2026).

8. Калашнікова С. А. Лідерство в освіті: мовна стратегія як інструмент м'якої сили в міжнародному співробітництві. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2025. Т. 7, № 1. С. 34–41.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-44>

СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Погорелова Т. Ф.

*старший викладач кафедри іноземних мов
Національна академія статистики, обліку та аудиту
м. Київ, Україна*

Сучасний етап професійної підготовки здобувача вищої освіти відзначається пошуком новітніх ефективних форм організації навчального процесу, які спрямовані на розробку та введення у навчальні плани нової перспективної тематики, впровадження сучасних технологій навчання, формування у майбутніх фахівців професійних та універсальних компетенцій європейського рівня.

Важлива роль у виконанні цих завдань залежить від рівня мотивації здобувачів вищої освіти щодо вивчення іноземних мов.

Володіння іноземними мовами беззаперечно є стратегічним вектором розвитку України, оскільки сприяє залученню науковців та фахівців різних галузей до міжнародних патнерств, участі у наукових та технологічних проектах, забезпечує ефективну ділову співпрацю, відкриває доступ до іншомовних інформаційних ресурсів тощо.

Сучасна концепція вищої освіти в Україні базується на розвитку у майбутнього фахівця таких характеристик, як конструктивність, мобільність, динамізм, професіоналізм, мотивація до постійного само-навчання та професійного самовдосконалення [1], що є неможливим без володіння певним рівнем знань та практичних навичок з іноземної мови.

У звіті Європейської комісії «Розвиток майбутніх навичок у вищій освіті» наголошується на тому, що так звані “гнучкі”, “загальні”, “універсальні” або навички “21-го століття” (soft skills) мусять бути засвоєні всіма студентами, які одержують вищу освіту та мають тісно переплетатися з вузькими навичками, необхідними для здійснення успішної професійної кар’єри (hard skills).

Отже, універсальні навички європейського рівня (Soft Skills) виступають як надпрофесійні компетенції, які не прив’язані до конкретної професії, але є необхідними для ефективної міжособистісної та колективної взаємодії.

Згідно результатів дослідження, проведеного фахівцями провідних американських університетів, внесок hard skills у ефективне виконання професійних завдань складає лише від 15% до 25%, тоді на soft skills припадає від 75% до 85%.

Визначне місце у формуванні універсальних компетенцій належить академічній дисципліні «Іноземна мова». Застосування сучасних технологій навчання іноземної мови дозволяє поєднувати можливості мовних, професійних та соціально-комунікативних механізмів розвитку особистості здобувача вищої освіти.

Станом на нині науковці пропонують достатньо широкий спектр гнучких навичок, якими має володіти сучасний випускник закладу вищої освіти, але найбільш важливими при навчанні здобувачів іноземної мови вважаються наступні групи компетенцій:

- володіння іноземними мовами та комунікативність – здатність встановлювати та підтримувати контакти з іншими людьми, досягати взаєморозуміння, переконливо аргументувати свою позицію, виявляти адаптивність тощо;

- інноваційність та креативність – виявлення творчого підходу та пошуку нестандартних рішень щодо виконання складних професійних та життєвих завдань;

- співробітництво – вміння працювати в команді, виявляти навички самоорганізації, здатність брати на себе відповідальність та об’єднувати у спільну діяльність людей різних характерів та життєвого досвіду;

- критичне мислення – вміння аналізувати інформацію, робити обґрунтовані висновки, застосовувати отримані результати для прийняття раціональних рішень.

- емоційний інтелект – здатність розуміти емоційний стан інших людей, виявляти емпатію.

Комунікативна зорієнтованість сучасних технологій навчання передбачає засвоєння іноземної мови через активні форми спілкування, під час яких здобувачі мають продемонструвати вмотивованість, цілеспрямованість, креативність, аналітичні навички, вміння ефективно працювати в команді.

Навчання англомовного мовленнєвого етикету є також важливим елементом підготовки здобувача вищої освіти, адже майбутнім фахівцям у галузі менеджменту, маркетингу, фінансової діяльності, інформаційних технологій, права тощо доведеться брати участь у різноманітних міжнародних проєктах та ділових зустрічах, що вимагає вільного володіння мовленнєвими формулами ділового спілкування.

Достатньо ефективною у формуванні комунікативної компетенції є методика “Task-Based Learning” (завдання-орієнтованого навчання), яка базується на створенні активних комунікативних ситуацій на основі реальних життєвих або професійних подій.

Перевагою застосування цієї технології є те, що навчання мови здійснюється в процесі активної взаємодії та спілкування, максимально наближених до реальної комунікації.

Типовими модельованими ситуаціями можуть бути наступні: участь у прес-конференції, переговорному процесі; підготовка та проведення презентації, обговорення та укладання договорів, контрактів; вирішення ділових питань з партнерами по бізнесу на онлайн конференції; участь у співбесіді; підготовка поїздки на відпочинок, що включає замовлення квитків на потяг, бронювання номеру в готелі онлайн тощо.

Проектна робота є дослідницьким завданням, яке дозволяє учасникам разом поетапно, детально розробити задану тему та вийти на конкретні практичні пропозиції щодо вирішення поставленої проблеми.

Комунікативні вміння та навички, набуті під час роботи у навчальній групі, формують соціальну компетентність особистості та закладають основи для досягнення нею життєвого та професійного успіху.

З метою розвитку та вдосконалення навичок писемного та усного мовлення здобувачів доцільно використовувати різні інструменти хмарних технологій, штучного інтелекту, гейміфікацію на базі відомих платформ Quizlet, Kahoot тощо.

Слід зазначити, що сучасні технології навчання іноземної мови дають можливість здобувачам вищої освіти немовних спеціальностей розвинути не тільки мовну та комунікативну компетенції, а і такі якості, як креативність, критичне мислення, дослідницькі уміння, навички командної роботи. Рефлексія як кінцевий етап кожного заняття дає можливість здобувачам самостійно оцінити результати проведеної навчальної роботи.

Отже, формування гнучких компетенцій при навчанні іноземної мови не тільки робить навчальний процес цікавим та динамічним, а і сприяє розвитку певних соціально та професійно важливих навичок, здатних

забезпечити майбутньому фахівцеві низку конкурентних переваг на сучасному ринку праці.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Наук. ред. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Палецька-Юкало А., Рак Т., Волошин В. Розвиток soft skills в цифрову епоху: досвід закладів вищої освіти. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта освіти ХХІ століття». Випуск 10, 2024. С. 114–126.
4. Штохман Л. Методика TBL та PBL у практиці викладання іноземних мов у немовному ВНЗ. Молодий вчений № 11(87), 2020. С. 407–410.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-2-45>

ЕМОЦІЙНИЙ ВИМІР ФОРМУВАННЯ КАРТИНИ

Приходченко О. О.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Емоції є однією з базових складових людської психіки, що значною мірою визначає спосіб сприйняття навколишньої реальності. На відміну від суто раціональних процесів, емоційні реакції виникають швидко, часто автоматично, і тому виступають первинним механізмом взаємодії людини зі світом. Саме через емоції людина оцінює події, людей і ситуації, ще до їх логічного осмислення. Вони виконують важливу адаптивну функцію: страх сигналізує про небезпеку та сприяє виживанню, радість підтримує соціальні зв'язки, сум дозволяє переосмислити втрати, а гнів мобілізує внутрішні ресурси для подолання перешкод.

Емоційна сфера не лише супроводжує процес пізнання, а й активно впливає на його структуру. Від емоційного стану залежить, на що людина звертає увагу, яку інформацію запам'ятовує і як інтерпретує події. Позитивні емоції сприяють розширенню свідомості, підвищують креативність і гнучкість мислення, тоді як негативні звужують фокус уваги, роблячи мислення більш аналітичним і деталізованим. Таким чином, емоції